

प्रदेश समपूरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि

प्रस्तावना : प्रदेश वित्तीय हस्तान्तरण ऐन, २०७५ को दफा ६ को उपदफा (४) बमोजिम समपूरक अनुदान प्रदान गर्न प्रदेश सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भ

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस कार्यविधिको नाम "प्रदेश समपूरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।
(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (क) "ऐन" भन्नाले प्रदेश वित्तीय हस्तान्तरण ऐन, २०७५ सम्झनु पर्छ।
- (ख) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
- (ग) "प्रदेश" भन्नाले प्रदेश नं. ३ सम्झनु पर्छ।
- (घ) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "समपूरक अनुदान" भन्नाले प्रदेश वित्तीय हस्तान्तरण व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को दफा ६ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ।

३. **समपूरक अनुदान प्रदान गरिने क्षेत्र तथा आधारहरू**: (१) प्रदेश सरकारले स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने देहायका पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमको लागि समपूरक अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ :-

- (क) सडक सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूमा स्थानीय तहको सदरमुकामबाट वडाको केन्द्रसम्म जोड्ने सडक तथा गाउँ बस्तीबाट हाटबजार पुग्ने खालका ग्रामिण सडक, आकाशेपुल तथा पदमार्ग सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम,
- (ख) खानेपानी सुविधाबाट बञ्चित रहेका क्षेत्र वा समुदायमा खानेपानी सुविधा पुऱ्याउनको लागि सञ्चालन गरिने ग्रामिण तथा क्षेत्रिय स्तरका खानेपानी आयोजना तथा कार्यक्रम,

- (ग) विद्युत सेवाबाट बञ्चित रहेका क्षेत्र र समुदायमा विद्युत सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने योजना तथा कार्यक्रम,
- (घ) स्थानीय स्तरका विद्यालय भवन निर्माण तथा पर्यटकीय पूर्वाधार विकासमा सम्बन्धी आयोजनाहरूमा आफ्नै विद्यालय भवन नभएका, भाडामा लिई सञ्चालन भैरहेका तथा स्थानीय निकायका व्यक्ति वा संस्थाबाट त्यस्तो संस्थाको नाममा निःशुल्क जग्गा प्राप्त हुन सक्ने र कूल लागतको केही अंश निजी क्षेत्र, संघ संस्थाबाट समेत व्यहोर्ने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ङ) पुलपुलेसा तथा झोलुङ्गे पुल नभएको कारणबाट आवागमनमा कठिनाई व्यहोरिरहेका क्षेत्र वा समुदायमा सहज आवागमन सुविधा पुऱ्याउनको लागि सञ्चालन गरिने ठूला, मझौला पुल तथा झोलुङ्गे पुल सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम,
- (च) सिंचाई सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूमा सिंचाईको सम्भाव्यता भएका तर सिंचाई सुविधा नपुगेको कारणले उत्पादन हुन नसकी खाद्यान्न अभावको समस्या भोगेका क्षेत्रमा सिंचाई आयोजना उपलब्ध गराई उत्पादन बृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय स्तरमा संचालन गरिने सिंचाई सम्बन्धी विशेष योजना तथा कार्यक्रमहरू,
- (छ) पर्यटन, खेलकुद जस्ता पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन हुने सम्भावना देखिएका क्षेत्र ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम समपूरक अनुदान प्रदान गर्दा जनसंख्या, क्षेत्रफल, मानव विकास सूचकाङ्कको अवस्था, आर्थिक पछौटेपन लगायतका विषयलाई समेत आधार लिनु पर्नेछ।

४. समपूरक अनुदान प्रदान गरिने ढाँचाहरू : (१) पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूमा स्थानीय तहले समपूरक अनुदान माग गर्दा दफा ३ मा उल्लेख भएका क्षेत्रहरू मध्ये कुनै एक क्षेत्रमा माग गर्न सक्नेछन्।

(२) प्रदेश सरकारले व्यहोर्ने अंश सम्बन्धमा आयोजनाको प्रकृति, प्राथमिकता, आवश्यकता, प्राप्त हुनसक्ने सम्भाव्य उपलब्धी, दीगोपना आदिको आधारमा कूल लागतको बढीमा पचास प्रतिशत सम्म रकम प्रदेश सरकारले समपूरक अनुदानको रूपमा प्रदान गर्न सक्नेछ। साथै स्थानीय तहले आयोजनाको कूल लागत जुटाउन देहायका विभिन्न ढाँचामध्ये कुनै ढाँचा अपनाउन सक्नेछन् :-

- (क) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश स्थानीय तहले व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने,

- (ख) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश निजी क्षेत्र, सहकारी तथा वित्तीय संस्था, केही अंश सम्बन्धित स्थानीय तहबाट व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने,
- (ग) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश आयोजना वा कार्यक्रमबाट लाभान्वित पक्ष बाट व्यहोर्ने, केही अंश सम्बन्धित स्थानीय तहबाट व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने,
- (घ) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश जनश्रमदान वा जनसहभागिताबाट व्यहोर्ने, केही अंश विभिन्न व्यक्ति, सँगठित संस्था र अन्य क्षेत्रबाट प्राप्त हुन सक्ने वस्तुगत अनुदानबाट व्यहोर्ने, केही अंश सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने,
- (ङ) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश सम्बन्धित क्षेत्रमा रहेका गैर सरकारी संस्थाबाट प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त हुने सहयोगबाट व्यहोर्ने, केही अंश सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने,
- (च) योजना तथा कार्यक्रमको कूल लागतको केही अंश नेपाल सरकारको स्वीकृतीमा प्राप्त वैदेशिक अनुदानबाट व्यहोर्ने र केही अंश प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउने।

५. समपूरक अनुदान प्रदान नहुने : (१) दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखेको भए तापनि देहायका प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रमका लागि समपूरक अनुदान उपलब्ध गराइने छैन :-

- (क) राजनीतिक दल विशेष तथा धार्मिक उद्देश्य परिपूर्ति हुने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ख) तलब, भत्ता, मसलन्द लगायतका साधारण खर्च तथा ऋण भूक्तानीका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ग) सीमित वर्ग, व्यक्तिगत तथा पारिवारिक रुपमा मात्र फाइदा पुग्ने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (घ) राष्ट्रिय एकता, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा सामाजिक सद्भावमा खलल पुग्ने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ङ) घाटा बजेट पूर्ति गर्ने योजना तथा कार्यक्रम,
- (च) वातावरण संरक्षणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने खालका योजना तथा कार्यक्रम,
- (छ) अन्य अनुदान तथा स्रोतबाट सञ्चालनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरो पर्ने गरी माग भएका योजना तथा कार्यक्रम,

सचिव

(ज) कूल लागत रु. एक करोड भन्दा कम र रु. दुई करोड भन्दा बढीका योजना तथा कार्यक्रमको लागि

६. योजना तथा कार्यक्रम छनौट: (१) स्थानीय तहले समपूरक अनुदानबाट संचालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा ऐनको दफा ६ उपदफा २ को व्यवस्था अनुसार भौतिक पूर्वाधारका क्षेत्रहरू जस्तो सडक, सिंचाई, खानेपानी, पर्यटन, खेलकुद, पुलपुलेसा तथा झोलुङ्गे पुल लगायतका क्षेत्रसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा स्थानीय तहको आफ्नै स्रोतबाट तथा समानीकरण, ससर्त र विशेष अनुदानबाट संचालित योजना तथा कार्यक्रम तथा विगतमा सम्पन्न भएका योजना तथा कार्यक्रमसँग दोहोरो नपर्ने गरी छनौट गर्नु पर्नेछ।

(३) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्यता, दीगोपना, सोबाट लाभान्वित हुने सम्भाव्य जनसंख्याको प्रतिशत तथा प्राप्त हुने उपलब्धीको ठोस आंकलन आदिको विश्लेषण गर्नु पर्नेछ।

(४) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा स्थानीय तहको सम्बन्धित सभाको बहुमतले अनुमोदन गर्नु पर्नेछ।

(५) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा सम्बन्धित क्षेत्रका जनताको आयस्तर वृद्धि गर्ने, आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको विकासमा सहयोग पुग्ने, गरिबी कम गर्न सहयोग पुग्ने, रोजगारी सिर्जनामा मद्दत पुग्ने र स्थानीय सीप, साधन र श्रोतको अधिकतम उपयोग हुने किसिमले छनौट गर्नु पर्नेछ।

७. निवेदन दिनु पर्ने: (१) स्थानीय तहले दफा ३ बमोजिमको क्षेत्रमा समपूरक अनुदान आवश्यक पर्ने भए प्रत्येक आर्थिक वर्षको पौष मसान्त भित्र अनुसूची बमोजिमको ढाँचामा देहायका विषयहरू खुलाई मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ:-

- (क) योजना तथा कार्यक्रमको आवश्यकता र औचित्यता,
- (ख) योजना तथा कार्यक्रमको ड्रइड, डिजाइन, स्पेसिफिकेशन सहितको विस्तृत विवरण,
- (ग) योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न लाग्ने समय र लागत अनुमान विवरण,
- (घ) योजना तथा कार्यक्रमको लाभ लागत विश्लेषण विवरण,
- (ङ) योजना तथा कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने वर्ग क्षेत्र समुदाय र कूल लाभान्वित जनसंख्याको अनुपात,
- (च) योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्राप्त हुने सम्भाव्य प्रतिफलको मापन योग्य विवरण,

सचिव

- (छ) योजना तथा कार्यक्रम संचालन नगदी पुगन सक्ने हानी नोक्सानीको विश्लेषण,
- (ज) योजना तथा कार्यक्रम संचालनबाट श्रोत परिचालनमा पुगन सक्ने योगदान,
- (झ) योजना तथा कार्यक्रमको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समपूरक अनुदान माग गर्दा प्रचलित कानून अनुसार मध्यकालिन खर्च संरचनामा सो अनुदान प्रदान गरिने योजना तथा कार्यक्रम समावेश भएको हुनु पर्दछ।

(३) दफा ४ मा उल्लिखित ढाँचा अनुसार आयोजनाको कूल लागत रकम मध्ये स्थानीय तह र अन्य क्षेत्रबाट जुटाउनु पर्ने अंश रकम सम्बन्धित खातामा जम्मा भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।

८. आवधिक योजनामा समावेश गर्नु पर्ने: स्थानीय तहले समपूरक अनुदानको माध्यमबाट कार्यान्वयन गर्ने योजना तथा कार्यक्रमलाई आवधिक योजनामा समावेश गर्नु पर्नेछ।

९. अनुदान रकम खर्च गर्ने विधि र प्रकृया: (१) स्थानीय तहले समपूरक अनुदान वापत प्राप्त रकम खर्च गर्दा देहायको प्रकृया अपनाउनु पर्नेछ:-

- (क) समपूरक अनुदान दुई किस्तामा उपलब्ध गराइनेछ र यो रकम जुन योजना तथा कार्यक्रमको लागि प्राप्त भएको हो सोहि योजना वा कार्यक्रममा सो रकम खर्च गर्नु पर्नेछ,
- (ख) स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने समपूरक अनुदान बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेर मात्र खर्च गर्नुपर्नेछ,
- (ग) समपूरक अनुदान वापत प्राप्त रकम खर्च गर्दा प्रचलित प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा प्रचलित सार्वजनिक खरिद कानूनको व्यवस्थाको पूर्ण पालना गरी मितव्ययी र पारदर्शी किसिमले खर्च गर्नु पर्नेछ। साथै यस्तो अनुदानको रकम खर्च गर्दा उपभोक्ता समिति मार्फत खर्च गर्न पाइने छैन,
- (घ) समपूरक अनुदानबाट प्राप्त रकम अन्यत्र खर्च शीर्षकमा रकमान्तर गर्न पाइने छैन,
- (ङ) समपूरक अनुदानको रकमबाट तलब, भत्ता, मर्मत संभार, मसलन्द लगायतका प्रशासनिक खर्च, परामर्श सेवा आदिमा खर्च पाइने छैन,
- (च) समपूरक अनुदानबाट प्राप्त रकम आयोजना एवं कार्यक्रम सम्पन्न गर्नु पर्ने तोकिएको समयवाधि भित्र खर्च गरिसक्नु पर्नेछ,

सचिव

(छ) समपूरक अनुदानबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको लागि अनुदान रकम हस्तान्तरण गर्दा योजना तथा कार्यक्रमको कार्य प्रगतिको आधारमा चौमासिक रूपमा गरिने छ,

(ज) समपूरक अनुदानबाट प्राप्त रकमको समयमै आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षण गराउनु पर्ने छ।

(२) समपूरक अनुदानबाट संचालनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रमबाट सो योजना लक्षित उद्देश्य अनुरूप सञ्चालन हुन नसकेमा प्रदेश सरकारले त्यस्तो अनुदान वापत उपलब्ध गराएको रकम आगामी आर्थिक वर्षहरूमा प्रदान गरिने अन्य अनुदान रकमबाट कट्टा गर्न सक्ने छ।

(३) चालु आ.व.मा कुनै मनासिव कारणले अनुदान रकम खर्च हुन नसकेमा मन्त्रालयको स्वीकृत लिई सो रकम स्थानीय संचित कोषमा दाखिला गरी योजना तथा कार्यक्रमको अवधि भित्र अर्को आ.व.मा खर्च गर्न पाइनेछ।

१०. आयोजनाको कार्य तोकिएको समयावधी भित्र सम्पन्न गर्नु पर्ने : समपूरक अनुदानबाट सञ्चालनमा रहेका आयोजना वा कार्यक्रम तोकिएको समय अवधिभित्र सम्पन्न गरी सक्नु पर्नेछ।

११. योजनाको संचालन र कार्यान्वयन : (१) योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा सो को पारदर्शी, एवं प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा जोड दिनु पर्नेछ।

(२) आयोजना तथा कार्यक्रमको ठेक्का प्रकृया पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक गर्नको लागि ई-विडिड अपनाउन सक्नेछ र बिल भूक्तानी दिइँदा बैङ्किङ प्रणालीको प्रयोग गरी भूक्तानी दिनु पर्नेछ।

(३) योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कामको गुणस्तरमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनु पर्नेछ। सो को लागि नागरिक समाज एवं लाभान्वित वर्ग र समुदायबाट समेत निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नु पर्नेछ।

(४) योजना तथा कार्यक्रम संचालनको क्रममा कामको गुणस्तर मापन गर्ने सूचकहरू बनाउनु पर्नेछ र आयोजना सम्पन्न भएको छोटो अवधिमा नै त्यसको गुणस्तरमा हास आएको खण्डमा मन्त्रालयले सो को छानविन गरी आवश्यक कारवाही अघि बढाइनेछ।

(५) समपूरक अनुदानमा सञ्चालन गरिने परियोजनामा कन्टिन्जेन्सी बापत लागतको तीन प्रतिशत भन्दा बढी राख्न पाइने छैन।

१२. अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समपूरक अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको उपप्रमुखको अध्यक्षतामा रहने योजना कार्यक्रम अनुगमन समितिले नियमित रूपमा अनुगमन गरि प्रगती प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

सचिव

(२) समपूरक अनुदानबाट स्थानीय तहले संचालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्न देहायको अनुगमन समिति रहनेछः

- (क) योजना कार्यान्वयन हुने क्षेत्रबाट प्रदेश सभामा निर्वाचित सदस्य -अध्यक्ष
(ख) योजना कार्यान्वयन हुने निर्वाचन क्षेत्रको कुनै स्थानीय तहमा मतदाता नामावलीमा नाम भएको प्रदेश सभाको समानुपातिक तर्फको सदस्य -सदस्य
(ग) सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख -सदस्य
(घ) योजनाको विषय क्षेत्रसँग सम्बन्धित अधिकृत स्तरको एक प्राविधिक -सदस्य
(ङ) सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत -सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अनुगमन समितिले अनुगमन गरी प्रदेश सरकार समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको अनुगमन कार्य गर्दा कुनै खर्च आवश्यक पर्ने भएमा त्यो खर्च परियोजनाको कन्टिन्जेन्सीबाट व्यहोरिनेछ ।

१३. प्रतिवेदन गर्नुपर्ने: सबै स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा समपूरक अनुदानबाट संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम प्रगति प्रतिवेदन चौमासिक रूपमा मन्त्रालय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१४. समपूरक अनुदान रोक्का हुन सक्ने: (१) स्थानीय तहले संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन र दफा १३ को उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवेदन नगरेमा वा तोकिएको समयभित्र कार्य सम्पन्न नगरेमा र सम्पन्न भएको कार्यको गुणस्तर राम्रो नभएमा मन्त्रालयले आगामी किस्ताको अनुदान रकम रोक्का राख्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रोक्का राखेकोमा मन्त्रालयले माग गरेको अवधि भित्र आवश्यक विवरणहरू पेश गरेमा, मन्त्रालयले तोकेको समयमा कार्य सम्पन्न गरेमा र कामको गुणस्तरमा आवश्यक सुधार गर्ने प्रत्याभूति स्थानीय तहले दिएमा र सो मन्त्रालयलाई उपयुक्त लागेमा उपदफा (१) बमोजिमको रोक्कालाई फुकुवा गर्न सक्नेछ ।

(३) दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम गठन भएको अनुगमन समितिले पेश गरेको प्रतिवेदनको आधारमा समपूरक अनुदानबाट सञ्चालन हुने आयोजना निर्दिष्ट उद्देश्य पूर्ति हुन नसकेको पाइएमा सो स्थानीय तहलाई आगामी वर्षमा प्रदेश सरकारले दिने अनुदान रोक्का गर्न सक्नेछ ।

१५. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुराहरू प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म प्रचलित कानून बमोजिम नै हुनेछ ।

अनुसूची

(कार्यविधिको नियम ७ उपदफा (१) संग सम्बन्धित)

समपूरक अनुदान माग गर्ने निवेदन

अनुदान माग गर्ने स्थानीय तहको

नाम :

जिल्ला :

वडा नं. :

फोन, फ्याक्स र इमेल :

कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम :

कार्यक्रम वा आयोजना सम्पन्न गर्न लाग्ने समय :

कार्यक्रम वा आयोजनाबाट लाभान्वित संभाव्य जनसंख्या :

कार्यक्रम वा आयोजनाको कूल लागत रु. :

कूल लागतमा स्थानीय तहको अनुपात रकम :

अन्य, निजी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको अनुपात रकम :

प्रदेश सरकारले व्यहोर्ने रकम :

संलग्न आवश्यक कागजातहरु :

१.

२.

३.

दस्तखत :

नाम :

पद :

मिति :

□ □ □
८

सचिव